

## **Kirkon Ulkomaanavun lausunto Ulkoasianvaliokunnalle 19.2.2020**

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto aiheesta UTP 21/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan.

Suomi edistää kokonaisvaltaista lähestymistapaa kriisinhallinnassa, joka tulee vahvasti esille valtioneuvoston selvityksessä. Kokonaisvaltainen lähestymistapa pohjautuu demokratian, hyvän hallinnon ja ihmisoikeusperiaatteiden edistämiseen, ja korostaa yhtymäkohtia eri toimijoiden ja toimintojen niin humanitaarisen työn, kehitysyhteistyön, rauhantyön kuin kriisinhallinnan välillä. Kirkon Ulkomaanapu kiittää, että Suomi on tuonut merkittävällä tavalla esille inklusiivisuuden eli esimerkiksi naisten ja nuorten osallistumisen tärkeyttä rauhanrakennuksessa ja konfliktien ratkaisuisa, ja toiminut tällä sektorilla maailmanlaajuisena edelläkävijänä.

### **1. Kokonaisvaltaista kriisinhallintaa edistävät Suomessa monet toimijat, mutta siilot hankaloittavat yhteistyötä eri toimijoiden välillä.**

Suomella ja suomalaisilla toimijoilla on paljon asiantuntijuutta ja kokemusta liittyen kokonaisvaltaiseen kriisinhallintaan, mukaan lukien konflikteja ennaltaehkäisevä kehitysyhteistyö ja rauhantyö. Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja vastuuministeriöiden välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa on edistetty, mutta mahdollisuudet käytännön yhteistyöhön ovat edelleen vähäiset.

Suomi osallistuu kriisinhallinnan koulutuksiin yhdessä NATO:n, EU:n ja YK:n missioiden kanssa. Suomalaisilla järjestöillä on paljon asiantuntemusta, jota voitaisiin entistä vahvemmin hyödyntää kansainvälisen kriisinhallinnan ja rauhanvälityskapasiteetin vahvistamisessa.

Ensinnäkin, järjestöt toimivat hauraissa ja konfliktimaissa paikallisen kansalaisyhteiskunnan tukena. Kirkon Ulkomaanapu keskittyy näissä konteksteissa tukemaan ihmisten oikeutta laadukkaaseen koulutukseen, rauhaan ja toimeentuloon. Rauhantyössä Kirkon Ulkomaanapu tekee työtä oikeudenmukaisen, kestävän rauhan edistämiseksi ja valtion rakenteiden vahvistamiseksi, keskittyen erityisesti naisten, nuorten ja uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden rooliin. Entistä vahvempi yhteistyö kriisinhallinnan toimijoiden kanssa varmistaisi, että kansalaisyhteiskunnan äänet otetaan huomioon myös turvallisuudesta vastaavien tai sitä edistävien toimijoiden keskuudessa.

Toiseksi, suomalaisilla toimijoilla on myös vahvaa osaamista liittyen tutkimukseen ja koulutukseen.

Kirkon Ulkomaanapu ja sen isännöimä Uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden rauhanverkosto tuottavat primääridataan pohjaavaa tutkimusta esimerkiksi väkivaltaisten radikalisaation taustalla vaikuttavista tekijöistä. Lisäksi järjestämme vuosittain yhdessä kumppaneiden kanssa koulutuksia mm. YK:n työntekijöille, ja diplomaateille liittyen uskonnon ja uskonnollisten toimijoiden rooliin rauhanrakennuksessa.

Yhteistyö koulutusten järjestämisessä lisäisi koulutusten vaikuttavuutta, hyödyntäisi laaja-alaisesti suomalaista asiantuntijuutta, ja tukisi myös kansalaisjärjestöjen työtä. Esimerkiksi Keniassa olemme selvittäneet oikeusjärjestelmän ja viranomaistoiminnan väärinmenettelyn linkittymistä väkivaltaiseen radikalisoitumiseen. Yhteistyö Suomalaisten kriisinhallinnan toimijoiden kanssa (CMC, FINCENT etc.) mahdollistaisi ruohonjuuritason äänten ja suositusten vahvemman vaikutuksen turvallisuussektorin toimijoiden, kuten poliisin toimintaan.

Kirkon Ulkomaanavulla ja Uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden rauhanverkostolla on hyviä kokemuksia vahvasta yhteistoiminnasta Suomen suurlähetystöjen kanssa rauhanrakennuksessa ja vaikuttamistyössä

esimerkiksi Somaliasta, mikä on vahvistanut sekä Suomen että suomalaisen kansalaisjärjestön asemaa ja vaikuttamismahdollisuuksia. Vastaava mallia voitaisiin soveltaa myös muissa konteksteissa.

- Suomen roolista kansainvälisessä kokonaisvaltaisessa kriisinhallinnassa puhuttaessa olisi tärkeää nostaa esille myös suomalaisten järjestöjen rooli rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi.
- Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan parissa toimivien tahojen (mukaan lukien ulkoministeriö, sisäministeriö ja kansalaisjärjestöt) välistä koordinaatiota tulisi vahvistaa ja yhteistyömahdollisuuksia edistää.
- Suomessa on hyviä kokeiluja rauhantyön asiantuntijavaihdosta eri toimijoiden (ministeriöt, kansalaisjärjestöt) välillä. Tätä tulisi entisestään vahvistaa suomalaisen osaamisen ja asiantuntemuksen vahvistamiseksi.

## **2. Kokonaisvaltaista kriisinhallintaa tarkastellessa täytyy ottaa huomioon myös konflikteja ennaltaehkäisevätyö ja rauhantyö sekä purkaa rahoitusriiitit**

Kehitysyhteistyöllä on merkittävä rooli konfliktien ennaltaehkäisyssä. Ennaltaehkäisevä työ myös säästää miljardeja, kun konfliktin juurisyihin pystytään puuttumaan ennen kuin tilanne eskaloituu väkivaltaan. Ennaltaehkäisevällä työllä saavutettavat säästöt vaihtelevat Maailmanpankki tekemistä varovaisista arvioista 7 miljardia / vuosi jopa 70 miljardiin / vuosi globaalisti. <sup>1</sup>

Konfliktit ovat monimutkaistuneet ja pitkittyneet. Pakolaisuus keskimäärin kestää yli 25 vuotta. <sup>2</sup> Tänä vuonna arviolta 167,6 miljoonaa ihmistä globaalisti tarvitsee humanitaarista apua konfliktien ja ilmastonmuutoksen vaikutusten takia. Vuonna 2020 tarvitaan 28,8 miljardia dollaria kattamaan tarpeet. Tämä ei vielä ota huomioon jälleenrakennuksen kustannuksia. <sup>3</sup>

Tästä johtuen tarvitaan siilojen purkua myös humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön, rauhan ja turvallisuuden toimintojen välillä. Pitkittyneiden kriisien hoitaminen edellyttää kaikkien toimijoiden työn yhteensovittamista.

Suomi on kansainvälisesti sitoutunut ja hallitusohjelmaansa kirjannut nostavansa kehitysyhteistyön rahoitusosuuden 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja ohjaamaan siitä 0,2 prosenttia vähiten kehittyneille maille. Hauraissa ja vähiten kehittyneissä maissa oikeuksien toteutuminen on uhattuna ja vaarana on, että nämä maat jäävät kehityksestä jälkeen. Siksi esimerkiksi Kirkon Ulkomaanapu toimii erityisesti hauraissa maissa missä tarve on suurin.

- Ennaltaehkäisevä työ on tehokkainta kriisinhallintaa. Siksi Suomen tulisi sitoutua tulisi laatia selkeä suunnitelma siitä, miten ja mihin mennessä 0,7 prosentin määrärahataso saavutetaan ja sitoutua sen toimeenpanoon. Lisäksi Suomen tulee varmistaa vähintään 0,2 prosentin tuki vähiten kehittyneille maille.
- Jos Suomi haluaa olla edelläkävijä rauhanrakennuksessa ja konfliktien ennaltaehkäisyssä, rahoitusinstrumenttien tulisi mahdollistaa pitkäkestoinen työ joka mahdollistaa kontekstin vaatiman joustavuuden.

<sup>1</sup> <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2018/03/01/the-economic-cost-of-conflict>

<sup>2</sup> UNHCR, Global Trends: Forced Displacement in 2015, 20 June 2016, [www.refworld.org/docid/57678f3d4.html](http://www.refworld.org/docid/57678f3d4.html), p 20.

<sup>3</sup> [https://www.unocha.org/sites/unocha/files/GHO-2020\\_v9.1.pdf](https://www.unocha.org/sites/unocha/files/GHO-2020_v9.1.pdf)

### **3. Suomella on merkittävä rooli inkluusiivisen rauhantyön edelläkävijänä joka tulisi nostaa myös esille kokonaisvaltaisessa kriisinhallinnassa**

Suomi on ensimmäinen maa, joka on valmistelemassa kansallisen toimenpideohjelman Nuoret, Rauha ja Turvallisuus (2250) -päättöslauselman toimeenpanemiseksi. Suomen rooli YK:n Naiset, Rauha ja Turvallisuus (päättöslauselma 1325) kansallisten toimenpidesuunnitelmien tukijana on kansainvälisesti tunnustettu. Lisäksi Suomi on tuonut vahvasti esiin uskonnollisten ja perinteisten rauhantoimijoiden merkittävää roolia pysyvien ja kestävien ratkaisujen löytämisessä konflikteihin, koska heillä on vahva paikallisen kontekstin tuntemus, vaikutusvaltaa paikallisilla tasoilla, sekä ajankohtainen ymmärrys konfliktitilanteesta. Viime vuosina noin kahteen kolmasosaan maailman konflikteista on sisältynyt uskonnollisia elementtejä.<sup>4</sup> Erilaisten ääriiliikkeiden epävakauttamassa maailmassa uskontojen välisen ja sisäisen dialogin sekä uskonnon roolin ymmärtäminen on noussut entistä tärkeämmäksi sekä paikallisella että globaalilla tasolla rauhanpyrkimysten edistämiseksi.

- **Suomen kannattaa jatkaa edelläkävijän työtään naisten, nuorten, uskonnollisten ja perinteisten rauhantoimijoiden osallistumisen tukemisessa kaikilla tasoilla ja korostaa sen merkitystä osana konfliktien ratkaisuja ja niiden ennaltaehkäisyä.** Nuoret, rauha ja turvallisuus päättöslauselman globaalina edelläkävijänä Suomen tulee jatkaa tukeaan nuorille rauhantekijöille sekä globaalina vaikuttajana että rahoittajana. Suomen tulee edistää kansalaisyhteiskunnan tilaa varmistamalla, että erityisesti hauraissa ja konfliktimaissa toimivat nuoret voivat turvallisesti osallistua rauhanomaiseen kansalaisyhteiskunnan toimintaan. Rahoittajana Suomen tulee varmistaa, että rahoitusinstrumenteissa on joustoa, jotta myös moninaiset nuorisoliikkeet ja toimijat saavat toiminnalleen rahoitusta
- **Suomi voi tarjota entistä vahvemmin osaamistaan kansainväliseen kriisinhallintaan liittyen Suomen erityisosaamisalueeseen inkluusiivisen rauhan edistäjänä.** Erityisesti siviilikriisinhallinnan tehtävissä Suomella on paljon hyödyntämätöntä osaamista liittyen nuoret, rauha ja turvallisuus agendaan sekä uskopohjaiseen rauhantyöhön.

---

<sup>4</sup> Svensson, I. and Nilsson, D. (2017) 'Disputes over the Divine: Introducing the Religion and Armed Conflict (RELAC) Data, 1975 to 2015', Journal of Conflict Resolution.